

VABARIIGI PRESIDENT

Riigikohus
info@riigikohus.ee

TAOTLUS

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 107 alusel

Austatud Riigikohus

Riigikogu võttis 29. jaanuaril 2020 vastu "Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)". Jätsin nimetatud seaduse 7. veebruari 2020 otsusega nr 551 välja kuulutamata vastuolude tõttu Eesti Vabariigi põhiseadusega (PS). Oma otsusega tegin Riigikogule ettepaneku seadust uuesti arutada ja viia see kooskõlla PS-ga.

Riigikogu võttis 11. märtsil 2020 "Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)" muutmata kujul uuesti vastu.

Leian, et "Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)", edaspidi ka pensionireformi seadus, on vastuolus PS §-dega 10, 12, 14, 28 lg 2, 31 ja 32. Põhjendan oma seisukohta järgmiselt:

1. "Kogumispensionide seadus ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform) põhjustab PS § 28 lõikest 2 ja PS §-st 32 tulenevate kaasinimeste põhiõiguste ebaproportsionaalses mahus riive.

Riik on PS § 28 lõikes 2 sätestatud isikute põhiõiguse tagamiseks loonud pensionisüsteemi, mis koosneb riiklikust pensionist, kohustuslikust kogumispensionist ning täiendavast kogumispensionist. Kehtiva pensionisüsteemi osad täiendavad, kuid ei asenda üksteist.

Eesti Pank on 2019. aastal koostatud "*Pensionisüsteemi muudatuste analüüsi*"¹ kokkuvõttes leidnud, et pensionisüsteemi erinevad osad aitavad vähendada eri tüüpi riske ja saavutada erinevaid eesmärke. Samuti on Eesti Pank mainitud analüüsis viidanud sellele, et riikliku pensionit täiendav kohustusliku kogumispensioni süsteem aitab tervikuna suurendada riikliku pensionikindlustuse jätkusuutlikkust.

Riigikontrolör on 20.11.2019 kirjaga nr 1-8/19/587 Riigikogu rahanduskomisjonile saadetud seisukohas osundanud sellele, et Vabariigi Valitsuse senine eesmärk on olnud hoida keskmise

---

¹ <https://www.eestipank.ee/press/eesti-pangas-valmis-pensionimuudatuste-mojuanalüüsi-detailsem-selgitus-01112019>

pensioni ja keskmise palga suhet vähemalt 40% tasemel, sest seda on peetud mõistlikuks pensionide miinimumtasemeks, et tagada teatud elatustaseme säilimine vanaduses. Keskmine riikliku pensioni ja kohustusliku kogumispensioni suhe Eesti keskmisesse netopalka oli 2018. aasta lõpuks 41,9%. Riigikontrolör osundab ka sellele, et pensionireformi seaduse seletuskirjas sisalduva prognoosi kohaselt langeb vanaduspensioni ja palga suhe pensionireformi seaduse jõustumisel ja rakendumisel tõenäoliselt rohkem, kui praegu kehtiva tervikliku pensionisüsteemi jätkudes².

Seadusandja on eelmainitud asjaoludel ette näinud, et pärast kohustusliku kogumispensioni süsteemi lõplikku väljakujunemist moodustavad eelkõige riiklik pension ja kohustuslik kogumispension pensionisüsteemi, mis tagab pensioniealistele isikutele PS § 28 lõikes 2 sätestatud põhiõiguste ja vabaduste (õigus riigi piisavale abile vanaduse korral) realiseerimise. Kehtiv pensionisüsteem on seega keskseks õiguslikuks instrumendiks, millega riik täidab antud asjaoludel PS §-s 14 sätestatud kohustust tagada isikute vastavaid põhiõigusi ja -vabadusi.

Senine kohustusliku kogumispensioni süsteem on kehtinud üle 17 aasta ja käesolevaks ajaks on märkimisväärne hulk Eesti inimesi (üle 740 000 inimese)³ sellega liitunud. Nendel isikutel on PS §-s 10 tulenev õiguspärane ootus, et senine pensionisüsteem jääb nende jaoks põhilises osas püsima seni, kuni nad seda vajavad. Põhiseaduse mõtte kohaselt on Eestis õiguse üldpõhimõtteks õiguspärase ootuse põhimõte. Selle printsiibi kohaselt on igal õigus tegutseda mõistlikus ootuses, et rakendatav seadus jääb kehtima. Igaüks peab saama temale seadusega antud õigusi ja vabadusi kasutada vähemalt seaduses sätestatud tähtaja jooksul. Seaduses tehtav muudatus ei tohi olla õiguse subjektide suhtes sõnamurdlik.⁴

Isikute õigus riigi poolt kehtestatud pensionisüsteemi kaudu pensioni saamisele on kaitstud ka PS § 32 sätestatud omandipõhiõigusega⁵.

„Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)“ § 1 p 67 kohaselt täiendatakse „Kogumispensionide seaduse“ (KoPS) §-ga 43¹. Sellega antakse isikule, kellel ei ole veel õigust kohustuslikule kogumispensionile, õigus nõuda kõigi osakute tagasivõtmist, neile vastava summa väljamaksmist ja selle vaba kasutamist. Sisuliselt tähendab see seda, et peale „Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)“ jõustumist ei ole kohustusliku kogumispensioni kogumine enam kohustuslik ning senine pensionisüsteem tervikuna lakkab eesmärgipäraselt toimimast.

Pensionireformi seaduses sätestatud viisil tagasiulatuvalt kohustusliku kogumispensioni vabatahtlikustamist ja kogutud või kogutavate pensionivahendite kasutamise kohustuslikust sihtotstarbest loobumise võimaluse andmist ning selle kaudu pensionisüsteemi olulist muutmist ei saa pidada õigustatuks (proportsionaalseks) viisiks inimestele vanaduspensioni kogumisel suurema valikuvabaduse andmisel ja täiendavate võimaluste loomisel oma pensionivara investeerimisel ning selle kaudu parema toimetuleku tagamisel pensionieas.

PS § 28 lg 2 kaitsealas olevate sotsiaalse riski vanaduse puhul toimetuleku kindlustamine,

² [https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/arvamused/9c420335-4f28-43eb-b733-5a56c68daaf8/Kogumispensionide%20seaduse%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus%20\(kohustusliku%20kogumispensioni%20reform](https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/arvamused/9c420335-4f28-43eb-b733-5a56c68daaf8/Kogumispensionide%20seaduse%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus%20(kohustusliku%20kogumispensioni%20reform)

³ <https://www.pensionikeskus.ee/statistika/ii-sammas/kogumispensioni-fondide-vahetus>

⁴ RKPJKo 30.09.1994 otsus nr III-4/A-5/94

⁵ RKÜK otsus nr 3-4-1-1-14, RKÜK otsus nr 3-4-1-18-14

mille osiseks on ka piisava ja toimiva pensionisüsteemi süsteemi kujundamine, on riigi kohustus. Õigus vanadustoetusele (pensionile) on kõikidel pensionieas inimestel, mitte üksnes puudust kannatavatel vastavaealistel inimestel. Kriteeriumiks on siin ka inimese panustamine riigi toimimisse tööelu ajal. Vanaduspension ei ole ajaliselt piiratud, vaid seda makstakse inimesele tema surmani. Vastava põhiõiguse tuumaks ei ole pensionieas isikutele elatusmiinimumi tagamine, vaid elatusmiinimumist oluliselt parema äraelamisvõimaluse tagamine. Seadusandlikul tasandil tuleb vanaduse korral riigil tagada pensioniealiste elatusmiinimumist kõrgem äraelamistase, et nii ennetada sotsiaalsete riskide realiseerumist ja inimeste puudusesse jäämist. Piisava toimetuleku tagamist pensioniealistele isikutele seadustega kehtestatud pensionisüsteemi kaudu ei saa asendada isikute vaatlusaluse vabaduse suurendamise või ebamääraste viidetega teist laadi sotsiaalsete riskide ehk vajaduspõhiste riskide (PS § 28 nimetab siin mitteammendavalt töövõimetust, ja toitjakaotust ning üldisemalt puudust) maandamiseks ettenähtud riiklike sotsiaalsete tagatiste kasutamise võimalustele. Kui PS § 28 2. lõike kohaselt vanaduses peab olema tagatud isikute väärikas toimetulek, mis sõltub riigi poolt kehtestatud pensionisüsteemi erinevate osade koostoimest, ei tohi riik võtta inimestelt mõistlikku väljavaadet sellisele piisavale toimetulekule, kaotades ära ühe pensionisüsteemi kandvatest komponentidest ja pakkudes asemele riigi poolt vaid elatusmiinimumi tagamist, mis on sisult erinev ega asenda kuidagi vanaduses väärিকা toimetuleku tagamise kohustust. Mainitud seisukoht tuleneb ka PS §-st 10, mille järgi põhiseaduse aluspõhimõtteks on inimväärικuse ja sotsiaalriigi põhimõtted.

2. “Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (kohustusliku kogumispensionireform)” osadele isikutele antav võimalus tagasiulatuvalt välja võtta lisaks oma töötasudelt makstud 2%-le ka riigi poolt kogutud sotsiaalmaksu arvel makstud 4% sotsiaalmaksu osa ja seda vabalt kasutada on vastuolus PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhiõigusega. Sellega kaasneb tagasiulatuvalt ja põhjendamatult isikute erinev kohtlemine ja ühetaolise maksustamise põhimõtte rikkumine. Sotsiaalmaksu kaudu pensionisüsteemi käigushoidmiseks kogutud vahendite sihtotstarbe tagasiulatuvalt muutmise vastuolus PS §-s 10 sätestatud õigusriigi põhimõttega.

“Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (kohustusliku kogumispensionireform)” § 1 p 67 kohaselt täiendatakse KoPS-i §-ga 43¹, millega antakse isikutele, kellel ei ole veel õigust kohustuslikule kogumispensionile, õigus nõuda pensionifondi osakute tagasivõtmist ja pensioni investeerimiskontodel oleva raha väljamaksmist seaduses sätestatud tingimustel. Nimetatud sättega antakse kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitunud isikutele võimalus tagasiulatuvalt kaks korda välja võtta enne kohustusliku kogumispensionisüsteemi saamise õiguse tekkimist kohustusliku kogumispensionisüsteemi kaudu kogutud pensionivara, sealhulgas riigi poolt isikute töötasudelt tasutud sotsiaalmaksu arvelt eraldatud sotsiaalmaksu osa (4%) ning kasutada seda omal äranägemisel. Vaatlusalune säte annab kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitunud isikutele seega ka õiguse otsustada, milline saab olema nende töötasudelt tasutud ja riigi poolt pensionifondi eraldatud 4% suuruse sotsiaalmaksu osa sihtotstarve sõltuvalt sellest, kuidas raha väljavõtavad isikud väljavõetud pensionivara edaspidi kasutama hakkavad. Kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitumisel ei saanud liitujad sellisest võimalusest teadlikud olla.

Sotsiaalmaks on „Sotsiaalmaksuseaduse“ § 1 kohaselt pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud universaalne ja ühetaoline rahaline kohustus. Kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitumine või mitteliitumine ei muuda kuidagi tulu, mida sotsiaalmaksuga maksustatakse. Isegi kui lugeda kohustusliku kogumispensioniga kindlustatud ja mittekindlustatud isikud erinevateks gruppideks, mis võib anda võimaluse nende erinevaks kohtlemiseks kitsamalt pensioniregulatsiooni kontekstis, ei saa sellist kohtlemist laiendada tagasiulatuva mõjuga sotsiaalmaksu soodustuste

kehtestamisele vaid ühele grupile ehk kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitunud isikutele. Selliseks ebavõrdseks maksustamiseks puudub sotsiaalmaksuga seotust omavõlgustatud põhjendus. Pensionireformi seadus muudab vaatlusalustel asjaoludel tagasiulatavalt ka osade inimeste töötasudelt tasutud sotsiaalmaksu sihtotstarvet.

Pensionireformi deklareeritud eesmärgid, milledeks on pensionikindlustuse süsteemi valikuvabaduse suurendamine ja isikutele vabaduse andmine oma vara (pensioniosakutega) ümberkäimisel ning toimetulekuks vajalike vahendite planeerimisel ei saa omada tähendust sellele, millise määraga sama liiki tulused maksustatakse ja millisel sihtotstarbel kogutud sotsiaalmaksu kasutatakse. Samasugust tululiiki tuleb maksustada ühetaoliselt ja teatud isikute gruppidele sotsiaalmaksuna pensionisüsteemi korraldamise eesmärgil kogutud vahendite tagastamisvõimaluse loomine läbi kogutud pensionivara muul sihtotstarbel kui vanaduspensionide kogumiseks kasutamiseõiguse andmise, toob kaasa isikute põhjendamatu ebavõrdse kohtlemise.

3. Käesoleva taotluse punktis 2 käsitletud sätte (KoPS § 43¹) põhimõttelise muutmisega tagasiulatavalt loob riik ebaproportsionaalse riski, et kohustusliku kogumispensionide pensionifondi osakute väärtus ja sellest tulenevalt ka hilisem pensionifondi jääjate eeldatav pension hakkab lisaks finantsturgudel ja majanduses toimuvale senisest oluliselt enam sõltuma teiste osakuomanike käitumisest. Kuigi osakute vahetamise võimaluse tõttu oli konkreetsest pensionifondist lahkumine võimalik ka seni kehtiva seaduse alusel, ei saanud sellisest liikumisest tulenevat mõju siiski pidada oluliseks osakute väärtusele, kuivõrd vahetamise tehinguid ei ole olnud sama palju kui olukorras, kus tekib võimalus raha kohustuslikust pensionifondist välja võtta. Sellele olulisele riskile viitab ka Eesti Pank „*Pensionisüsteemi muudatuste mõjuanalüüsis 2019*“⁶

Antud asjaoludel pensionifondidest lahkumisega seotud kulude panemine pensionifondidesse jääjatele paneb neile täiendava olulise ja ebaproportsionaalse varalise kohustuse, mis omakorda avaldab negatiivset mõju pensionifondi osakute väärtusele.

Kirjeldatud asjaoludel seadusemuudatusega pensionifondi osakute väärtuse olulise vähenemise riski loomine ja pensionifondidesse jäävatele osakuomanikele fondidest lahkumise kulude panemine riivab ebaproportsionaalselt senistesse pensionifondidesse jäävate osakuomanike PS §-s 32 tulenevat omandipõhiõigust. Mainitud riski suurendab ebaproportsionaalselt seadusandja ootamatu meelemuutus, kuivõrd seadusandja soovib muuta kohustusliku kogumispensionide süsteemi aluspõhimõtteid pärast 17 aastat tagasiulatavalt, oluliselt ja kiirkorras. Seejuures ei ole seadusandja piisavalt analüüsinud kogumispensionide reformi seaduse muutmisega kaasnevaid vaatlusaluseid riske (seadusemuudatusega kaasnevaid negatiivseid mõjusid), pidades neid eelkõige vaid hüpoteetilisteks. Riske tulebki algselt pidada hüpoteetilisteks ja analüüsida saab nende esinemise tõenäosust ja mõju. Seadusandja peab seadusandlikus protsessis piisavalt analüüsima ja ette nägema seadusemuudatustega kaasnevaid riske ja nägema ette nende efektiivseid maandamise mehhanisme, mitte lootma, et eeldatavad riskid lihtsalt ei realiseeru.

Vaatlusalune regulatsioon on mainitud põhjustel vastuolus ka PS §-s 10 sätestatud sotsiaalse ja demokraatliku õigusriigi põhimõttest tuleneva õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtetega, kuivõrd riik halvendab kohustusliku kogumispensionide süsteemi jääjate väljavaateid vanaduspensionile.

---

⁶ <https://www.eestipank.ee/press/eesti-pangas-valmis-pensionimuudatuste-mojuanalüüsi-detailsem-selgitus-01112019>

4. „Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensioni reform)“ § 1 p 120 kohaselt täiendatakse KoPS §-ga 72⁴, millega antakse kindlustusvõtjale õigus enne 01.01.2021 sõlmitud pensionileping üles öelda, esitades kindlustusandjale hiljemalt 31.03.2021 ülesütlemise avaldus. Raha pensionilepingu tagastusväärtuses saaks pensionilepingu üles öelnud isik kätte hiljemalt 30.09.2021. Seega ka kindlustusvõtjale antakse vaidlusaluse seadusega võimalus tema palgalt tasutud 4% sotsiaalmaksu osa kasutusse võtta sotsiaalmaksuseaduse §-s 1 sätestatud erineval sihtotstarbel. Kindlustusandja saab omalt poolt võimaluse loobuda kehtima jäänud pensionilepingute teenindamisest, teatades sellest hiljemalt 31.05.2021 Rahandusministeeriumile. Sellisel juhul jätkab kindlustusvõtjale maksete tegemist riik Sotsiaalkindlustusameti kaudu.

Vaatlusalust regulatsiooni on tervikuna põhjendatud isikute (pensionikogujate ja pensionilepingu sõlminud isikute) võrdse kohtlemise vajadusega, mida ei saa pidada sobivaks põhjenduseks kindlustusandjate ettevõtlusvabaduse piiramise õigustamisel, kuivõrd pensionikogujaid ei ole õige võrrelda inimestega, kes on juba pensionilepingu sõlminud. Isegi kui mingil põhjusel oleks võimalik nende kahe kategooria võrdset kohtlemist pidada vaatlusalusesse regulatsiooni sobivaks ja proportsionaalseks eesmärgiks kindlustusandjate ettevõtlusvabaduse riivamisel, siis kohustusliku kogumispensioni süsteemiga liitunud kindlustusvõtja huvi kogutud raha väljavõtmise vastu ei kaalu üles nende kindlustusvõtjate õiguspärase ootuse süsteemi stabiilsuse ja jätkusuutlikkuse suhtes, kes ei soovi oma pensionilepingut üles öelda.

Kindlustusvõtjatele vaatlusaluse normiga antud 4% sotsiaalmaksu osa korruga väljavõtmise ja vaba kasutamise õiguse andmisega olukorras, kus kohustusliku kogumispensionisüsteemiga liitumisel sellist võimalust ette näha ei olnud võimalik ja ainult riikliku pensioni saajatel vastav õigus puudub, on vastuolus PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhiõigusega. Sellega kaasneb tagasiulatavalt ja põhjendamatult nende isikute erinev kohtlemine ja ühetaolise maksustamise põhimõtte rikkumine. Niisamuti on sotsiaalmaksu sihtotstarbe tagasiulatav muutmine vastuolus PS §-s 10 sätestatud õigusriigi põhimõttega.

Nimetatud säte riivab eelmainitud põhjustel ebaproportsionaalselt kohustusliku kogumispensioniga liitunud ja pensionilepingu sõlminud inimeste (kindlustusvõtjate) PS § 10 tulenevat õiguspärase ootuse ja PS §-st 32 tulenevat omandipõhiõigust saada eluaegse pensionilepingu alusel jätkuvalt pensioni. Samadel põhjustel riivab vaatlusalune regulatsioon ebaproportsionaalselt ka kindlustusandjate PS §-st 31 tulenevat ettevõtlusvabadust koostoimes PS õiguskindluse põhimõttega (PS § 10).

Regulatsioon, mis annab õiguse öelda üles eluaegseid annuiteetlepinguid, on asjasse puutuvatele isikutele kahtlemata üllatuslik, kuivõrd eluaegne pensionileping on oma olemuselt tähtjaline (s.h kuni surmani kestev) leping. Sellise lepingu sõlminud mõlemal pooltel on õiguspärane ootus, et õigusloomega ei sekkuta juba välja kujunenud lepingulisse suhtesse. Sellise muudatuse mõju võib olla väga intensiivne. Kindlustusandjad võivad olla sunnitud vastava teenuse pakkumise üldse lõpetama ja tekkida võib olukord, kus kindlustusandja on sunnitud loobuma teenuse osutamisest, kuna lepinguga võetud kohustusi ei ole võimalik muutunud olukorras täita või jätkamisega kaasneks kas suur kahju või maksejõuetus. Kuna vaatlusalune säte näeb ette pensionilepingute täitmise ülemineku võimaluse riigile, ei eita ka Riigikogu sellise riski võimalikkust.

Võimalus raha välja võtta ei tasakaalusta kindlustusvõtjate ja kindlustusandjate eelmainitud põhiõiguste ja -vabaduste ebaproportsionaalset riivet, kui inimene on sõlminud eluaegse pensionilepingu, millega on kindlustatud ka üleelamisrisk.

5. “Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohustusliku pensionisüsteemi reform)” riivab ebaproportsionaalselt PS § 10 ja § 28 lõikest 2 tulenevaid inimväärikuse ja sotsiaaliigi aluspõhimõtteid.

Kehtiva pensionisüsteemi peamiseks eesmärgiks on sihtotstarbeliselt akumulierida kohustusliku pensionikogumise süsteemiga hõlmatud isikute vara eesmärgiga vähendada edaspidi nende vaesusriski sattumist. Seejuures tuleb arvestades ka demograafilisi prognoose, mille kohaselt Eestis pensionäride arv tulevikus suureneb ja tööealiste isikute arv väheneb. Ka vanaduses peab olema tagatud väärikas toimetulek, mis sõltub riigi poolt kehtestatud pensionisüsteemi erinevate osade koostoimest, seetõttu ei tohi riik võtta mõistlikku väljavaadet sellele toimetulekule, kaotades ära ühe selle kandvatest komponentidest. Hädavajaliku elatusmiinimumi tagamine kõigile ka ilma pensionisüsteemita on riigi kohustus tulenevalt sotsiaaliigi põhimõttest ning ei asenda kuidagi inimväärikuse põhimõttest tulenevat väarikat toimetulekut vanaduses.

Kohustuslikust kogumispensionifondist tagasiulatuvalt sinna kogutud vahendite väljavõtmise, samuti vastavate kindlustuslepingute lõpetamise ja vara kasutusse võtmise võimalus ja sellise vara vaba kasutamise võimaldamisega väheneb oluliselt tervikuna pensionisüsteemi suutlikkus täita talle pandud eesmäärke. Vastavatele asjaoludele on viidanud ka Eesti Pank “*Pensionisüsteemi muudatuste mõjuanalüüsis 2019*”⁷. Kehtiv pensionisüsteem on tervik ja selle ühe osa sellisel kujul kaotamine viib kogu süsteemi tasakaalust välja, mille tõenäoliseks tagajärjeks on vaesusriski sattuvate pensionäride arvu oluline suurenemine tulevikus.

6. Kohustusliku kogumispensionide tagasiulatuvalt vabatahtlikuks muutmise ei taga pensionivara akumulierimist piisava kindlusega, kuna vastav kohustus kaob. See rikub PS preambulis sätestatud ja sellest tulenevat põlvkondade vahelise kokkulepe põhimõtet, sest kohustusliku kogumispensionide vabatahtlikustamise tõenäoliseks tagajärjeks on järeltuleva põlve ülemäärane maksukoormus.

Põhiseaduse preambulist tuleneb Eesti riigi kohustus kindlustada ja arendada riiki, mis on rajatud vabadusele, õiglusele ja õigusele mis on pandiks praegustele ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus. Sellise riigi toimimiseks on tarvilik tagada ka põlvkondade vaheline kokkulepe, millega välistatakse tulevastele põlvkondadele ebamõistliku rahaliste kohustuste panemine riigi tuumikfunktsioonide täitmiseks. PS preambulist tuleneb muuhulgas ka vajadus tagada riigi toimimiseks tarvilik keskkond, kus riigieelarveline tulu laekub plaanipäraselt, mis võimaldab täita riigi tuumikfunktsioone⁸. Pensionireformi seadus halvendab selles taotluses toodud asjaoludel oluliselt ja ebaproportsionaalset väljavaateid tagada tulevikus piisavalt riigi toimimiseks vajalikku riigieelarvelist keskkonda.

Kohustusliku kogumispensionide vabatahtlikustamine paneb paratamatult tulevastele põlvkondadele ebamõistlikult suured rahalised kohustused seonduvalt riigi poolt PS § 28 lõikest 2 tuleneva põhiõiguse tagamisega või alternatiivselt asetab tulevased pensionärid senisest suuremasse vaesusriski. Kui kasvava elanikkonnaga ühiskonnas ei ole keeruline sõlmida ühiskondlikku kokkulepet, mille kohaselt järeltulev põlv tasub eelmise põlvkonna vanaduspensionid, siis kahaneva elanikkonnaga ühiskonnas sellise kokkulepe sõlmimine ei ole objektiivsetel põhjustel enam võimalik.

⁷ <https://www.eestipank.ee/press/eesti-pangas-valmis-pensionimuudatuste-mojuanaluuksi-detailsem-selgitus-01112019>

⁸ RKÜK lahend nr 3-4-1-6-12, p 167

Reaalselt eksisteerivates sotsiaal-majanduslikes ja demograafilistes tingimustes tuleb põlvkondade kokkulepet sisustada nii, et vähemalt osaliselt tuleb eelmisel põlvkonnal pensionivara ise akumulleerida ja sellisel viisil ka osaleda oma pensionipõlve vaesusriski maandamisel.

Eeltoodust tulenevalt ja juhindudes PS § 107 lõikest 2 ja PSJKS §-st 5,

taotlen:

tunnistada Riigikogus 11. märtsil 2020 vastu võetud "Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohustusliku kogumispensionide reform)" Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolus olevaks.

Lisad:

1. Riigikogus 29. jaanuaril 2020 vastu võetud „Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohustusliku kogumispensionide reform)“;
2. Vabariigi Presidendi 7. veebruari 2020 otsus nr 551 „Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohustusliku kogumispensionide reform)“ väljakuulutamata jätmise,
3. Riigikogus 11. märtsil 2020 vastu võetud „Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohustusliku kogumispensionide reform)“;

(allkirjastatud digitaalselt)

Kersti Kaljulaid

Kadriorus 20. märtsil 2020